

JUGOVZHODNA REGIJA

Transkripti intervjujev ter fokusne skupine s predstavniki podpornih institucij in visokotehnoloških podjetij v okviru aplikativnega projekta »Lokalna in regionalna razvojna jedra«

INT-1 (Podporna institucija – PI-1/JV)

I: Kako ocenjujete zmožnosti naše regije, torej Dolenjske in Bele Krajine za razvoj inovativnih jeder oziroma s strani inovativnega preboja regije same?

R: Potencial je. Tisto iz česar mi izhajamo je, da imamo nekaj izjemnih podjetij v regiji, ki so po vseh kriterijih visoko tehnološka. Po eni strani je to farmacija po drugi strani pa avtomobilska industrija. To ne gre za čisto enostavne produkte, ne glede na to, da se ločen razvoj opravlja v tujini je tukaj še vedno veliko aplikativnega, ki daje neko ogrodje. In s tega bi bilo potrebno izhajati, da tukaj je neka industrijska tradicija, ki smo jo uspeli narediti v zadnjega pol stoletja in, da obstaja neka kritična masa strokovnjakov.

I: Kako pa recimo vidite samo vaše podjetja se pravi Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele Krajine? Kakšna je vaša vloga v tem kontekstu?

R: Mi se vidimo predvsem kot povezovalec v prostoru, kot nek začetni impulz, se pravi, če detektiramo neko zadevo, ali če nam jo kdo predstavi, smo mi tisti, ki sprožimo nadaljnje aktivnosti. Da organiziramo neke začetne sestanke, posvete, da odpremo neko debato. Po tem ko pa se zadeva začne kompetenzirati, bolj ko začne zore, ko postaja konkretna, manj smo prisotni. Tako, da tisti začetni »push« je naš.

I: Kako pa recimo ocenjujete vlogo v pretoku znanj? Omenili ste podjetja iz gospodarske sfere, kaj pa podjetja iz akademske sfere, torej raziskovalna področja?

R: Mi imamo narejeno neko podstat za pretok znanja, to so sekcije. Mi smo sekcije formirali na osnovi nekega konkurenčnega sklepa kako smo izhajali iz razmišljali katere dejavniki čemu morajo podjetja posvetiti pozornost, če želijo postati konkurenčna. Na osnovi tega smo formirali sekcije, to so sekcije za kakovost, inovativnost, okolje, energijo, informatiko za zaposlene. In namen sekcije je ravno to, da se združujejo strokovnjaki iz različnih področij, izmenjujejo znanja in kot takšne so te sekcije osnova nekim nekdanjim aktivnostim.

I: Kako pa recimo v samih sekcijah poteka komunikacija med ključnimi akterji? Na eni strani teoretiki, na drugi strani praktiki.

R: V sekcijah je tako, da se lahko včlani vsakdo, ki ima interes do nje. Sekcijo formalno vodi izvršilni odbor, ki je nekje 10 članski in znotraj teh članov je seveda tisti najpogostejši in največji pretok, znanje. Se pa sekcije širše odprejo, vsake toliko časa in sicer z organizacijo različnih izobraževanj s področja za katero delujejo, ali posvetom na to temo, ali pa tako imenovanih dnevom ali kaj podobnega, se pravi, da se tudi tam osvetlijo in opredelijo. In na teh posvetih, imamo pa že posvet emancipiran na ta način, da je v prvem delu bolj akademske narave, v drugem pa strokovni del v smislu dobre prakse.

I: Potem bi lahko rekli, da gre za dvosmerno komunikacijo v razvoju debat.

R: Absolutno.

I: Že prej ste omenili, da je sam namen vašega podjetja, torej bi lahko potrdili, da opazate, ugotavljate, ocenjujete, da prihaja do povezovanj med podjetij znotraj naše regije?

R: Da. To se kaže že pri določenih vprašanjih, ki so širšega pomena je ta enotnost zelo velika, če hočemo v nekem nastopanju do infrastrukturnih vprašanj. Avtocesta, doseže konsenz in enotnost. Bi pa še na prejšnje vprašanje dodal, da mi tudi šolstvo vključujemo v delovanje naših sekcij. Se pravi vključimo šolstvo in to vse sfere, osnovnošolsko, srednješolsko in višješolsko.

I: Torej imate stike z regionalnimi predstavniki, oblastmi, predstavniki civilne sfere? Torej na kakšen način, če se ti stiki izpostavljajo, če lahko opišete.

R: Če so lokalne skupnosti občine, vsekakor imamo stike. Če se nekakšna civilna sfera. Ne vem kaj razumete pod civilno sfero...

I: ...zelo splošno. Lahko malo opišete, na kakšen način?

R: Izhodišča našega delovanja so odprtost, transparentnost in vse kar počnemo, delujemo na način, da ne posegamo na področja, ki jih je v preteklosti že nekdo opravljal kvalitetno, ampak odpiramo nova področja. Tako presegamo neke ozke vrtičke. Tako, da naše poslanstvo je široko. Tukaj smo odprti za vsako dobro pobudo.

I: Potem v tem kontekstu ostanete v vlogi, da nekdo z vami naveže stike, ali da...

R:...oboje. Delamo za regijo, v regiji, ampak se za te interese povezujemo tudi širše.

I: Kako pa ocenjujete prednosti in pomanjkljivosti razvoja regije v smeri inovativnosti?

R: Jaz bi izhajal iz sledeče misli, da je ta tekmovalnost malo manj izrazita kot v drugih regijah. Tekmovalnost v smislu, da se zmotivira inovatorje, da prijavijo svoje inovacije. Inovacije v prostoru imamo, to je dejstvo. Sicer nebi imeli uspešnih podjetij. Vendar je tista faza, da inovacijo narediš in po drugi strani, da prepričaš inovatorja, da inovacijo

prijavi, tukaj se mi zelo pojavljamo, se pravi, da ga zmotiviramo, da svojo inovacijo predstavi širše, ne pa da jo ima samo v svojem tovarniškem krogu, da ga seveda trži, ampak, da ga predstavi tudi v sklopu naših akcij, se pravi našega dneva za inovacije, zato, da se na ta način pomaga ozaveščati okolje in dvigovati neka samozavest prebivalcev regije, da jim damo na ta način vedeti kaj vse smo zmožni v tej regiji, kaj vse smo že naredili, na to smo lahko ponosni. Tukaj smo prepogosto skromni in se bojimo pohval z dobrimi rezultati. Tukaj želimo nekaj več samozavesti spodbuditi v regiji in temu so naše aktivnosti namenjene. To bi rekel kot slabost, plus tisto kar sem rekel v uvodu, obstajajo podjetja, ki v razvoj ogromno vlagajo.

I: Imate kakšen konkreten primer ko je vaše podjetje pripomoglo k nastanku nekega visoko tehnološkega projekta?

R: Ne, v tem trenutku bi bilo to še preambiciozno reči, ker konec koncev Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele Krajine operativno deluje leto in pol. To je prekratka doba. Lahko pa rečem, da smo uspeli v tem času dat zelo močan signal v okolje, da smo igralci, regijski igralci, da se tukaj dogajajo neke nove zgodbe in da so kot take atraktivne in aktualne in opažamo povečano zanimanje na naših dogodkih. Kar je prvi naš cilj, ostalo so pa posledice.

I: Ker ste že ravno omenili, da je delovna doba vašega podjetja relativno kratka, če mi lahko opišete kako ocenjujete stanje v regiji pred pojavom in sedaj? Če so opazne kakšne razlike? Sploh obstajajo kakšne razlike?

R: Če izhajam iz ustanovne skupščine, ustanovna skupščina je bila aprila 2007. Takrat je bil nekakšna želja, da gremo v neko novo zgodbo, želje so bile formulirane, so bile izražene in neka pričakovanj, ni pa bil poznan rezultat, in se je takrat v neko dvoletno obdobje tisto, ki bo na nek način, da preizkusno, ali je ideja, ki je bila takrat zanimiva, atraktivna res primerna za ta prostor in ali preživi. In po dveh letih od ustanovne

skupščine, ki je potekala prejšnji petek, na kateri so se volili organi, predsednik zbornice, upravni odbor, nadzorni odbor in je bilo ob tej priložnosti posebej poudarjeno, da se je zbornica v dveh letih zelo dinamično umestila v prostor in da je postala regionalni partner. To so besede naših članov, kar pomeni seveda, da smo si znali izboriti svojo pozicijo v tem prostoru. To je mogoče najbližje vašemu vprašanju.

I: Ali menite, da je recimo v regiji Dolenjske in Bele Krajine možna koncentracija kreditivnega kadra? Nekaj ste že omenili...

R: Ne samo, da omenjam, jaz sem v to prepričan in zelo aktivno s svojimi dogodki, z vsem svojim udejstvovanjem, zelo vidimo to potem kot rezultate našega delovanja, ne direktno, predvsem posredno, ampak z zagotavljanjem neke infrastrukture, s zastopanjem stališč pred lokalnimi skupnostmi, pred državo, da ta prostor to potrebuje in tudi s podporo. Konec koncev je tudi pri pobudi za fakultete, podpremo vse te predloge.

I: Kdo pa so potem po vašem mnenju kreativni akterji v regiji? Bi jih lahko izpostavili?

R: Mi bi želeli, da smo prepoznavni kot eden izmed kreativnih akterjev v prostoru.

I: Prepoznavate še koga?

R: Ne bi posebej izpostavljal. Lahko pa izpostavim na področju visokega šolstva URS Novo mesto, saj je eden izmed tistih, ki je zametek nekega novega gibanja.

I: Kako pa ocenjujete v zadnjih letih napredek glede doseganja Lizbonske strategije znotraj naše regije? Ali se uresničujejo ti cilji? Ali jim sledimo? Smo še daleč do njih?

R: Nekateri jih bistveno presegajo.

I: Boste pojasnili?

R: Če je recimo v Lizbonski strategiji zabeleženo kakšen je bil delež sredstev za razvoj, potem nekatera podjetja to že znatno presegajo. Tako, da različno. Predvsem pogrešam, kar je neodvisno od Lizbonske strategije, večjo razvojno varovanost lokalnih skupnosti. In tudi neko preseganje vrtičkarskega razmišljanja.

I: Kako pa ocenjujete postopek pridobivanja sredstev iz evropskih skladov? Mislite, da smo bili v regiji dovolj uspešni.

R: Kot regija?

I: Ja, kot regija.

R: Ne. Kot regija ne, kot posamezna podjetja in posamezni primeri pa ja.

I: Zakaj ocenjujete, da je temu tako?

R: V bistvu mi po naših podatkih nimamo nekega večjega podjetja, ki bi bilo specializirano za delanje na tem segmentu. Mogoče je tu Razvojni center eden večjih, ampak je to bistveno premalo, da bi lahko suportirali s tistim podpornim delom izvedbe projektov za kandidiranje za razpis, za priprava projektov za razpis, tukaj mislim, da je nek prostor in razen posameznih podjetij, ki imajo kvalitetne osebe, ki se s tem ukvarjajo, na samih lokalnih skupnostih opažam, da tega ni dovolj. So sicer posamezni projekti, ki sicer so na nek način zgodba o uspehu, ampak jih je premalo.

I: Torej predlagate, da bi bila neka krovna organizacija, ki bi skrbela za to?

R: Jaz bi rekel kar podjetje in ne krovna organizacija, ker to se zgubi.

I: Razvojni center ste omenili.

R: Razvojni center izvaja en del svojega poslanstva izvaja projekte, to je v redu, vendar je prostora še veliko več na trgu.

I: Vi pa vaše podjetje ne vidite v tem kontekstu?

R: Delno ja. Delno mi to izvajamo. Podporo izvajamo v tem smislu, da izvajamo izobraževanja, kjer se dobivajo informacije kako postopati v posameznih razpisih, na kaj se javljati, kaj lahko podjetja naredijo. V tem delu smo zelo aktivni. Se pa nekako manj spoznamo kot sami pisci projektov. Bilo bi tudi možno, da bi ta del okrepili, vendar še ni tako daleč ta zgodba pri nas. Mi smo bolj kot podpora.

I: Zanima me še kaj menite glede razvoja inovativnosti, razvoja inovativnih jeder znotraj regije? Menite, da je ključno, da se v tej regiji pojavlja akademska sfera, se pravi tudi visokošolske institucije.

R: Ne če je samo ključno, to je nujno, to je nek pogoj. Potrebno je doseči neko koncentracijo znanja, zato ker tam kjer je znanje se potem tudi nekaj dogaja. Mora pa biti to znanje usmerjeno k rezultatom. Sama akademska sfera sama po sebi še nič ne prinese. Mi vidimo akademsko sfero kot podporo gospodarskim družbam, tistim, ki so že na trgu, ali pa zaradi nekega znanja, ki se v tem prostoru pojavlja, da bodo nastala neka nova podjetja. Tako vidimo akademsko sfero. Ne samo akademsko, ampak zelo orientirano k rezultatom.

I: Kako pa ocenjujete našo regijo na tem področju? Se približujemo? Zadovoljujemo ta vidik?

R: Tukaj je še kar nekaj prostora. Po eni strani so se ustanovile nove visokošolske institucije, po drugi strani je čutil pomanjkanje enotnosti različnih izvajalcev programov, kar je slabo. Če bi bila dosežena še večja enotnost, potem bi bilo lahko doseženo še več. Je pa ta pot prava. Bom pa poudaril to kar že ves čas ponavljamo, mi od visokošolskih institucij pričakujemo visoko kvaliteto in pa takšne programe, ki bodo v pomoč naši industriji. To je tisto kar si želimo, in tudi želimo, da vsi ti programi potekajo ambiciozno in čim hitreje.

I: Kako pa ocenjujete samo vlogo države do fakultet, razvoja regije? Menite, da naredi dovolj? Izpostavljeno je bilo včeraj, da naj jih samo pusti pri miru in bo v redu.

R: To je vprašanja o katerem se lahko veliko pogovarja. Država mora suportirati določene stvari. Pobuda in začetni zagon bo uspeh. Pobuda bo takrat ko bo uspeh in začetni zagon je bil iz naše strani narejen. Po tem pa če vključimo državo je toliko boljše in lažje in hitrejšo. Ne pa čakati, da bo država pomagala. Tega filma pa še nismo posneli, kaj šele videli.

I: To bi bilo iz moje strani vse, razen če želite še kaj dodati iz vaše strani.

R: Ne. Jaz mislim, da smo ta naša stališča posredovali že večkrat. Vedno znova sporočamo okolju, da si ne želimo povprečnih ali dobrih zgodb, mi si želimo odlične. Če se promoviramo kot odlična regija, ki ima odlična podjetja z odličnimi rezultati, naši rezultati so zmeraj v tujini in skoraj dve tretjini vsega ustvarjenega prodamo na tujih trgih. To je naša referenca. Se pravi, da sosed ni kupil nekaj zato ker je sosed, ampak smo prodali nekemu drugemu, kjer smo se morali še veliko bolj dokazati, da so naši izdelki dobri. In to smo uspeli, da v tem prostoru obstaja sposobnost in ta sposobnost je bila že pred tisočletji, že za časa ??? so izdelovali neke izdelke, ki so jih izvažali. Že takrat so imeli izvoz. Te izdelke so kupovali Etruščani. Se pravi, da duh te regije je pozitiven in

ima naboj, da gospodarstvo prehiteva vse sfere. Od lokalnih skupnosti do nekih drugih pobudnih centrov. Tukaj je priložnost in pričakovanje.

I: Torej, da bo lahko regija odlična, da bomo lahko prodali sosedu, ne zato ker je sosed, vidite v temu, da če gospodarstvo prehiteva, da povežejo ostale akterje zraven ali da akterji pospešijo korak.

R: Oboje. Ni enega brez drugega. Bi pa dodal še nekaj: naša regija je prva po dodani vrednosti na zaposlenega v Sloveniji. To je kriterij. Potrebno je skozi inovacije vsak dan znova iskati načine kako izdelek narediti boljše, hitrejše, lažje in tako naprej. In okolje mora to podpirati in ne zavirati. Se pravi je visokošolsko okolje tisto, ki podpira vse to. Lokalne skupnosti morajo to podpirati. Druge podporne institucije morajo to podpirati. To je ključno. V prostoru mora vsak odigrati svojo vlogo. Ko je nekdo ne odigra, ga mora pa nekdo drug za seboj vleči. In to je že zmanjšanje hitrosti razvoja. In če imamo te momente v tej regiji prisotne je prav, da se tudi druge institucije odzovejo, da se naredi konec odlivu mladih kadrov v drugo okolje. Naredimo nekaj, da se bodo študentje radi vračali v naše kraje. In da bodo rekli: »Ah, kakšna Ljubljana«. Tukaj je center.

I: Kje pa potem vidite pot oziroma rešitev, da mladi perspektiven kader ostane v regiji oziroma da se vrne nazaj?

R: Mi že imamo možnost za dobre službe za okolje, kjer si lahko poslovno narediš kariero. To imamo. Možnosti so pri lokalni skupnosti, da naredi odlične vrtce, odlične šole, da bodo učenci naših šol dosegali odlične rezultate na tekmovanjih, kjer se bodo primerjali z drugimi. Da bodo starši začutili, da lahko svojim potomcem nudijo odlične pogoje za življenje, če bodo živeli tukaj. Če pa bodo ti rezultati podpovprečni, potem pa ne bo motiva zakaj bi tukaj ostal in živel, ker ne boš mogel svojim potomcem zagotoviti kvalitete. Tukaj je to kar lahko naredi lokalna skupnost. Če pa bo visoko šolstvo v brezglavi želji po zagotovitvi nekega minimalnega števila študentov zato, da

šola preživi, pustila nekim kriterijem, je to grob. Potrebno je postavite visoke kriterije, visoko letvico pa tudi za ceno, da jih bo malo študiralo, ampak tisti, ki pa bodo, bodo pa v špici. In če se bo to doseglo se nam ni potrebno bati za rezultate. Je pa ta druga pot napornejša. Je pa edina, ki bo dolgoročno zdržala.

I: Hvala lepa.

INT-2 (Predstavniki podpornih institucij – PI-2/JV)

I: izpraševalec

R: respondent

I: Osredotočila bi se na lokalno-regionalni nivo, torej kaj se dogaja v naši regiji. Kako vidite visokošolsko sfero, podjetniške centre, gospodarska središča v tem razvojnem kontekstu našega kraja? Kakšno vlogo imajo?

R: Imajo ključno vlogo. Če tega ne bo, ne bo nobene napredka Novega mesta, niti enega. Če ne bo univerze v Novem mestu se lahko obrišemo pod nosom. Univerza je ključnega pomena za razvoj ne samo Novega mesta ampak tudi Dolenjske, Bele Krajine in tega konca.

I: Zakaj ravno univerzi pripisujete tak pomen? Predvidevam, da ga identificirate kot ključnega akterja v teh regiji?

R: Univerza je ključ tega napredka. Univerza je temeljna točka, ki vzgaja mlade ljudi in usposablja za naprej. In če tega ni, ni ničesar. Univerza mora biti sodobna, napredna, da se zna v svetu pravilno obnašati. Pa zakaj Univerza v novem mestu? Zato, ker je 8. avgusta 1746 Marija Terezija ustanovila novomeško gimnazijo in to je bila druga slovenska gimnazija. In če so že v starodavni davnini še nazaj vedeli, da je univerza

ključnega pomena za karkoli, verjetno to še vedno velja. Mi ne moremo biti zdaj bolj pametni kot pred 1000 ali 2000 leti. Mi moramo slediti vzorom, etičnim, estetskim in tako naprej.

I: Torej vidite vlogo univerze ravno v akumulaciji znanja, posredovanja tega mladim...

R: Teoretičnega, praktičnega, širokega, česarkoli.

I: Kako pa potem vidite univerzo v širšem okolju, v kontekstu povezovanja bodisi z gospodarstvom, s podjetji? Ali vidite tudi to vlogo? Ali menite, da gre samo za izobraževalno?

R: Obojno.

I: Kako pa to vidite?

R: Jaz s svojim zgledom to delam. 42 let se bil v Krki in 39 let na fakulteti. Istočasno v tovarni in na univerzi. Imel sem 120 diplom. Tako sem prenašal znanje in podjetja in ga dajal nazaj. In tam sem našel številne kolege. Izhajam iz učiteljske družine in tako sem bil celo življenje preživel v šoli, v razredih sem se učil. In imam mentaliteto takšno kot mi jo je vcepil oče in ded. Vsi so bili učitelji. In vem, da jo to bistveno. Univerza pa je bistvena za Novo mesto, zato ker imamo najboljšo industrijo ravno na tem koncu, to sta Revoz, Krka, Trimo Trebnje, Beti, Danfoss v Črnomlju. To so številne stvari, ki so najbolj pomembne.

I: Na kakšen način bi pa potem si želeli oz. vidite to sodelovanje med visokošolsko sfero in gospodarstvom? Na kakšen način naj bi potekal za ta optimalen razvoj regije.

R: Tesno z roko v roki. Kar ni trenutno tipičen primer. Čeprav se Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele Krajine zelo prizadeva, da nekaj naredi. Določene stvari pa so zelo spodbudne, to je npr. Revoz. Danes teden bomo imeli podpis pogodbe, kjer bo Revoz prevzel mentorstvo nad Fakulteto za industrijski inženiring. Generalni direktor Bratož in ostali, vključno z mano in Univerzitetnim in raziskovalnim središčem, smo pripravili

program, ki bo za Dolenjsko in prav bi bilo, da tudi jaz rečem kot bivši Krkaš, Krka sodeluje pri formiranju vsaj ene fakultete v Novem mestu.

I: Ampak tak primer že imamo?

R: Tak primer že imamo, ja. En primer je FIŠ, drugi je, v razvoju, FOŠ, pa zdaj upajmo, da bo FUP. Zdaj so take razmere, da eni nalašč nagajajo Dolenjcem pod krinko visoke strokovnosti. Ko pa človek pogleda tiste ljudi, ki delajo oceno o njihovi strokovnosti pa jaz z grozo ugotavljam, da so na zelo nizkem nivoju, s tistimi, tako zvanimi Hiršovimi faktorji pa jih imajo skoraj na nuli.

I: Ko ste omenili, da prihaja do manjših zavor glede razvoja? Ocenjujete to na lokalnem nivoju ali na državni ravni?

R: Z lokalne še nekako gre.

I: Pa sodelujete z lokalnim nivojem?

R: Sorazmerno precej. Recimo z novomeškim županom, ki je tudi član Dolenjske akademske pobude, smo konstantno na vezi. In stalno pritiskamo, da gre to naprej. Se borimo za univerzitetni kampus. Borimo se tudi v slovenskem prostoru, kjer je pa zelo mačehovski odnos do Novega mesta in okolice. Kar pa je popolnoma v neskladju kar se dogaja po svetu. če pogledamo Finsko, Južno Korejo, Ameriko ali katerokoli drugo državo, vidimo da je zelo veliko število univerz. Univerza ni treba, da je gigantna, kot je Ljubljanska Univerza, ki je ena izmed največjih univerz na svetu. Ne samo v Evropi, ampak v svetu, v Ameriki so manjše univerze. Univerza mora biti elastična, praktična, moderna, uporabljati mora nove tehnologije, to je univerza, nova znanja, ki so lahko sociološka, predvsem pa tehnična. Tehnološka nova znanja, čisto nova znanja. Svet bo živel samo zaradi novih spoznanj, zaradi tehnologij, ki jih je več in več in več. To je recimo biotehnologija, genska medicina, gensko inženirstvo, farmacija. To je moderno in na tem je potrebno delat. Tukaj v Novem mestu imamo te pogoje. Krka po svojem razvoju presega vse te tovarne na tem koncu Slovenije oz. Evrope.

I: Omenili ste lokalno oz. regionalno sodelovanje. Rekli ste, da je dober odnos župana do tega, da se vključuje v to, da kaže interese, po drugi strani prihaja do zavor...

R: Do zavor prihaja, ker ni denarja. Sicer se prizadeva, vendar je premalo denarja. Je veliko sestankov in mail-ov. Tista stvar, ki je pa napačna je pa začetni pogonski denar, ki naj bi ga dal minister za znanost, pa ga ni dal. V Novem mestu ni samo župan, v Novem mestu so številni drugi intelektualci in osnovna napaka je ta, da bi morali biti številni intelektualci, ki so končali fakulteto, ki so profesorji, ki so doktorji, ki so nekaj naredili v svoji stroki, oni morali bolj skupaj držat in prepričljivo delovati v lokalnem prostoru, da bi potem v globalnem bili boljši. Tega pa ni. Ljudje na občini in okoli občine bi morali biti bolj izobraženi, ki bi razumeli pomen izobraževanja, pomen znanosti, raziskav in gospodarstva. Gospodarstvo ne more biti takšno, da bomo tisto delati kar znamo. Študirati moramo tisto kar še ne znamo. To je osnova.

I: Kako pa potem vidite vlogo države pri razvoju regije?

R: Slabo.

I: Nezainteresirano, zavirajočo?

R: Pisano na kožo centrom odločanja. Značilen je ta primer, ki je mene razburil, da smo dobili 80 milijonov € evropskega denarja za centre odličnosti in v Ljubljani je ministrstvo, oz. Golobič, dalo denar samo devetim centrom odličnosti v Ljubljani. Mariboru, Kranju ali Novemu mestu pa nič. To samo v roke pripadnikom, politično izbranim. Jaz sem bil priča na velikem sestanku v Ljubljani, kjer je bil tudi minister, ki je odgovarjal na zelo zahtevna vprašanja, veliko imam tudi zabeleženih in določene materiale, kjer je minister rekel ne najbolj sodobnim raziskavam v medicini. Imamo največjo ekipo, ki se ukvarja z genskim inženiringom, ki je dobila denar. Ta skupina, ki je na naši Fakulteti za kemijo, ekipa, ki je na Fakulteti za medicino, pa na Farmaciji, so imeli super zanimive in vrhunske teme v svetu in Evropi, pa niso dobili ničesar. Poznam pa nekatere, ki so pa dobili vse. To je narobe. Tisti izbranci so pa dobili vse. Inštitut Jožef Štefan, pa nekaj malega Boris Kidrič potem pa dolgo časa nič. Obveza je pa to, da vsi iz Ljubljane. Mariborčani so

protestirali in jim ni nič pomagal. Moj kolega Knez Željko, dekan Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo v Mariboru je protestiral, pa mu ni nič pomagalo, čeprav ima vrhunske raziskave na področju tako zvanih novih fluidov, novih super kritičnih tekočin, super moderne, ampak ni uspel. Na tem področju je on edinstven v Evropi in v svetu. Noben ga ni poslušal.

I: Pa če se še malo dotakneva Lizbonske strategije. Ali menite, da je bilo v zadnjem času narejenih dovolj korakov oz. smo se dovolj približali lizbonskim ciljem, ki so zapisani, kar se tiče naše regije?

R: Mislim, da ne. Jaz imam na te sodobne principe študija številne pripombe. Že v načelu mi pojmovanje fakultetne izobrazbe z bolonjskim študijem ni všeč. Mi, ki smo končali fakulteto smo postali inženirji, sedaj univerzitetni diplomirani inženirji. Naziv inženir je vsem zelo veliko pomenil in tisti, ki je postal profesor recimo slovenščine, mu je to nekaj pomenilo. Danes pa je to I., II. ali III. stopnja in vsak že misli, da je boga za brado prijel, če je končal prvo stopnjo. Je pa ta študij v primerjavi študijem, ki ga je delala prejšnja generacija, sploh neprimerljiv. Ta prejšnja generacija je bila natrenirana, je marsikaj znala. Tudi v časopisih pišejo, da jih strahotno moti ta sistem, sicer skrajšan študijski postopek, kar je sicer plus, ampak ne daje motivacije mladim ljudem. Poglejte študente na Ekonomski fakulteti, ki se delajo, da so bolni, potem pa 35 let stari zaključijo fakulteto. A je to bolonjski študij? To je slabo. To razvrednotenje. Pri bolonjskem programu bi se morali uvesti Slovenci skupaj in s kritično distanco sprejeti.

I: Kako pa potem ocenjujete pretok znanja v regiji oz. novačenje mladih diplomiranih bodisi družboslovcev, naravoslovcev, da gre za neko novo akumulacijo znanja?

R: Ja v določenem smislu zelo v plus, v enem pa ne. V smislu tega, ki ga jaz poznam, to je kemija in farmacija, je pri nas ena dolgoletna tradicija...

I: Torej ne gre za beg možganov, da bi študente odvrčalo, ampak se vračajo nazaj.

R: Z užitkom se vračajo nazaj. 35 let sem bil predsednik sklada Krkinih nagrad. Sedaj bomo imeli že obletnico, 40 let. To je tipičen primer spodbujanja mladih. 2300 nagrajencev smo imeli do sedaj. Do je način spodbujanja, motivacije mladih ljudi, da prihajajo v naš kraj. V Krki je 1500 fakultetno izobraženih ljudi, to je nujno potrebno za obstoj Krke. To je vse povezano.

I: Kje pa vidite slabosti?

R: Slabost pa, da se te tako zvane družboslovne vede še niso utrdile v našem prostoru. Ampak so krivi starejši ljudje, ker ne spoštujejo teh ved, po eni strani. Po drugi strani: vsak ne more biti novinar in to je tudi trapasto, da je vsak novinar in vsak nekaj piše. Mora biti porazdeljeno. Funkcije, ki so npr. številne družboslovne, da se znajo v podjetjih pravilno vrednotiti. Toda na žalost se ne. Na žalost se tudi starejša generacija ne zna mladim preštudirati v kakšnem smislu določen sociolog ali kdorkoli lahko sodeluje v nekem proizvodnem ali pa procesu ustvarjanja novih del, novih dejavnosti. Ta dejavnost ni vezana ravno na tehniko ali tehnologijo ampak na nekaj drugega, na etiko, na moralo. Tega vsega je premalo in verjetno tudi vzori za študente niso pravi. Ne sme jim biti vzor hlepenje po denarju, po biznisu, po uspehu. Tudi med študenti ni medsebojnega spoštovanja. Jaz to opažam kot profesor, ni medsebojnega spoštovanja kot človeka takega.

I: Torej individualizem, tekmovanje?

R: Tekmovalnost je prav če je pozitivna, zdrava. Ne pa tako da potunkaš svojega najboljšega prijatelja ali svojo punco.

I: Kako pa ocenjujete možnost regije za inovativni preboj? Menite, da je v naši regiji ta potencial?

R: Seveda je. Vsako podjetje za sebe mora organizirati svoj razvoj za preživetje. To je bistveno. Višja kategorija razvoja pa bi morala biti nekje, toda po neki dogovorjeni

vsebinski oz. načelu. Ne da se delati najbolj skrivnostne stvari v enem inštitutu. Se pravi, da je prenos znanja problematičen.

I: To bi bila lahko ovira?

R: Ja, to bi lahko bila ovira. Če vi delate v nekem independent inštitutu, kjer niste vezani na mleko države in kjer državna vimesna dajejo mleko, ste ambiciozni in naredite dober patent. Prvič ga ne znate prav zaščititi, sploh ne poznate razloga zakaj bi ga zaščitili. Potem svoje rezultate zapišete, objavite v literaturi. In potem je tisti rezultat splošno znan, ki ga vsak izkoristi. Zato je potrebno imeti patentno strategijo, dogovorno, tovarna je ljubosumna, če nek znanstvenik publicira svoje znanstvene dosežke, ne marajo slišati o tem, kar je narobe. Zato je tovarna toliko v minusu, ker ji to poberejo. Zato je potrebno te ideje patentno zaščititi. Čim se te ideje patentno zaščiti se pa lahko objavlja. Kljub temu je v zaostanku. Povedal bi še kar je narobe, to je mentaliteta publikacije, Hiršov faktor in vse to je lepo. Imam veliko člankov, recimo 100 člankov. Imam 120 diplom, 10 magisterijev pa 10 doktoratov. To sem moral tudi vse napisati. Toda to ni bistveno. To bi morala naša družba vrednotiti, tudi delavce v tovarnah ali pa kjerkoli na delavnih mestih, ki so uspešni, ki nimajo toliko člankov, ampak so uspešni. Lahko ima 1 članek, pa je stokrat boljši. Lahko vam na list napišem eno enačbo in če ta enačba drži je to več vredno kot 10 ton zlata.

I: Kaj bi označili za prednosti regije za inovativen preboj? Kje imamo ta potencial?

R: Prednost je gotovo farmacevtsko kemijska industrija. Divja prednost. Edina, ki je v Sloveniji ni v Ljubljani, ampak v Novem mestu.

I: Kaj je pa potem ovira? Razen to kar ste sami rekli torej pravilna zaščita patentov in virov.

R: Krka zelo prodira v svetu. Sedaj bo imela že milijardo evrov prometa.

I: Kako pa potem vidite kar se regije tiče?

R: Za regijo je to že en primer. Drug je avtomobilska industrija. Tretja pa razvojni centri v Češči vasi – inkubatorji. Niso tako zaživi kot bi morali. Ne čutijo se. To bi morali drugače organizirati. Tukaj bi se morala povezovati manjša podjetja, tisti, ki nimajo denarja za svoj lasten razvoj. V inkubatorju pa bi se izvajale raziskave. Tisto kar je pa slabo za Dolenjsko....v Sloveniji imamo 13.000 raziskovalcev, na Dolenjskem pa 349. Nič, blazno malo. Imamo 20 inštitucij.

I: Torej teh podpornih inštitucij manjka?

R: Teh ni nič. Premalo je osnovnih raziskovalnih organizacij. Raziskovalna organizacija je lahko laboratorij v tovarni. Premalo jih je v Novem mestu. Izjeme še Krka, Trimo Trebnje, TPV. Ampak še vedno jih je premalo. Tega ni. Drugod po Sloveniji je drugače. V Novi Gorici imajo Uršiča, ki ima pospeševalnike. To niso velike multi tovarne, to so manjše.

I: Visokotehnološka?

R: To. Jaz mojim študentom, na VITESu kjer predavam, razlagam, da je to narobe. To je nano tehnologija. To je tak širok pojem. Jaz gledam z očali, če je nano premaz ne bo potrebno očala nikoli več čistiti. Če imate nano tablete, boste čisto drugače ozdravili. Nano delec je ena milijoninka mikrona. To je čisto nova tehnologija. To je tak nivo, kjer se materija in lastnosti materije zelo spreminja. Uporaba sončnih celic za lovljenje sončne energije, novi elementi za lovljenje teh žarkov. Poslušal sem že različne ljudi, govorim teoretično, če bi vsi Slovenci rekli, da ne bomo delali nič drugega kot samo nano tehnologijo, bi lahko bili glavni na svetu. Toliko stvari je. Možnosti je še, če bi se zavedali tega in, če bi inkubator super sodobnih tehnologij pa motivira tudi mlade podjetnike. Ne moreš reči to je zanimivo, to je treba razviti, prodati in narediti biznis.

I: Če vas dobro razumem naša regija nima jasno določene strategije in ozaveščenosti o temu pomenu?

R: Veste strategijo je danes težko delat. Gasparijeva strategija je zanič. Pojma nima kaj hoče narediti v. Kaj je to strategija? Strategija delati nekdo, ki ve kako se svet spreminja.

Jaz sem na primer član Inženirske akademije Slovenije in imamo določene podatke kako se ta strategija dela v Ameriki. Popolnoma drugače kot pri nas. Tam se dela strategija na podlagi tehnoloških in znanstvenih dosežkov. Pri nas pa je npr. prednostna naložba ko termoelektrarna na premog v Velenju, ki je tipičen primer onesnaževanja okolice in predlagali zapret. Grozljiva zadeva, ampak je res. Kot kemik poznam, da je to grozno res. Potrebno je energijo drugače gledati. Sodobna tehnologija, drugi sodobni sistemi.

I: Se pravi, da to tudi v našem okolju manjka.

R: Tudi v našem okolju. Sedaj ne vidim človeka, ki bi rekel, da je strategija taka. Strategijo naredi 6, 7, 8, 9, 10 ali 20 ljudi. Ampak mora biti komplementarna, mora imeti nek skupni imenovalec, imeti mora skupni cilj.

I: Torej menite, da v kolikor bi se to naredili in bi se priznala vloga podporni hiši Goucin(???) inkubatorja, da bi ta ovira oz. zavora v regiji, če bi bila odpravljena ali ko bi bila odpravljena omogočila ta inovativni preboj?

R: Seveda, toda tukaj je tveganje v dobro volje vseh prisotnih. Ne pa da nekdo v žepu figo drži.

I: Se pravi še to sodelovanje?

R: Absolutno.

I: Koga bi pa potem identificiral kot aktivnega akterja v regiji?

R: Recimo Gospodarsko zbornico Dolenjske in Bele Krajine prav gotovo. Tudi v URS-u vidim veliko perspektivo, da bi zaživel drugačno življenje in da bi pokazal drugačne kvalitete. Da tista strategija ni kos papirja, ampak, da so dejstva. Tukaj pa je potrebno imeti denar in strokovnjake. Pa ne s prazno slamo mlatit, ampak narediti konkretne stvari.

I: Torej GZDBK in URS vidite kot glavna akterja?

R: Seveda, zelo pozitivno, toda URS v drugačni obliki.

I: Torej ne v takšni kot je trenutno?

R: Absolutno ne. Saj ste lahko pridni kot ste, toda ne morete nič narediti. Tehnično lahko naredite elaborat, potem vam bodo pa v Ljubljani našli milijon napak in elaborat zaničevali. Tako kot so tega nazadnje. Se videl na lastne oči, sem bil prizadet osebno za FUP. Oceno so delali profesorji, ki imajo od mene bistveno manjše Hirševe faktorje, pa sem že v pokoju vrsto let. Njihova vrednost kotira na nižjem nivoju v Sloveniji. Marsikdo v Novem mestu ima višji Hiršev faktor pa je za to nekompetenten. To ni prav. In to je nagajanje naprednim idejah.

I: To je na državni ravni.

R: Na državni ravni bi bilo potrebno mentaliteto spremeniti do multi-regionalnega razvoja. Ne more biti vse v centru. To je narobe.

I: Kaj pa karakteristike oz. lastnosti, ki bi jih pripisali inovativnim akterjev? Kaj morajo imeti takšni ljudje oz. inštitucije? Kaj bi bilo ključno?

R: Prvič morajo imeti znanje. Ampak takšno, da ne blefira, ampak da dokaže da zna. Drugič mora imeti svojo vizijo. Imeti mora ta občutek, da ve kaj je dobro in kaj ni prav. Biti morajo tudi izkušeni ljudje. Kombinacija starejših izkušenih in mladih ambicioznih je nujno potrebna. Mladi ambiciozni hočejo samo naprej, samo grabijo denar, starejši jih pa malo denfajo in pametno razmišljajo. Veliko so nastradali, veliko so naredili narobe, velikokrat so se opekli in ta kombinacija...

I: Torej, da se ne zgublja negativna energija?

R: Ja. In v tem primeru bi jaz še bolj spoštoval starejšo generacijo, da se aktivno vklaplja, tako kot se hoče in mora. Tukaj bi bili določeni ljudje zlata vredni s tega konca, da pa se pridobiti tudi druge vrhunske strokovnjake iz Slovenije, če bi videli, da imajo tukaj eno možnost osebnega razvoja in osebne pomoči v tem razvoju. To se da in takih področij je

veliko. Ekologija, nanotehnologija, imamo zdravstvo, biomedicina, medicini, toksikologija, farmakologija, farmakokinetika, vse to je.

I: Kdo med aktivnimi akterji bi po vašem mnenju moral dati pobudo za ta preboj regije?

R: Politika, občinsko vodstvo, ki je ali bo. Gospodarska zbornica, obvezno. In celoten razvojni svet ne samo enega župana, toda vseh županov iz tega konca. In to bi se moralo še bolj povezovati. Razvojni center bi moral biti še bolj viden. Vidni niso, nič se ne vidi, nič se ne sliši. Niso del nobenih vidnih znamenj. Nekaj so naredili, so pridni, toda premalo. Povezovanja je premalo.

I: Razvojni center vidite kot enega inovativnega akterja v regiji?

R: Vidim, toda v drugačni obliki. Moral bi imeti večje kompetence in sestanki, kjer se vsako leto srečamo. Predsednik Novak enkrat je na sestanku, enkrat ga ni. Zakaj pa potem tak predsednik? Ga ni. To je narobe. Tisti, ki so v razvojnem svetu in v organizacij v Razvojnem centru bi morali biti ljudje s ponosom, da so iz tega konca. Ne samo, da tukaj živijo, ampak da tukaj delajo. Ne pa da iz Ljubljane hodijo na te sestanke, to pa odpade. Npr. v Ljubljani v Murgljah živim, v Novem mestu bom pa naredil tovarno. Kakšno? Če se bo vsak dan vozil.

I: Še zadnje vprašanje imam. Glede črpanja evropskih sredstev. Torej kako komentirate pretok črpanja sredstev iz evropskih skladov?

R: Slabo.

I: Govoriva o državnem nivoju ali nivoju regije?

R: Na obeh.

I: Kako ocenjujete naš regijski nivo?

R: Po mojem mnenju bi lahko dobili bistveno več denarja, če bi bile združene komplementarne sile podjetja in politična. Lahko bi dobili bistveno več. V tem primeru je trn oz. ovira tudi znanje angleščine, v Novem mestu, v Sloveniji pa sploh slabo. Saj ste videli to katastrofo, da za regionalni razvoj sploh nismo dobili denarja, ker je ena ženska enostavno pozabila na to, za to šanso. Saj to je nekaj nemogočega. Premalo smo ambiciozni in trmasti. Če povem še en svoj primer, ki ni s tem direktno vezan. Mi smo imeli najhujše patentne spore z Američani. Takrat sem jaz vodil ta razvoj. Hujših zdaj ni več. Takrat bi lahko tudi Krka pogrnila in je ne bi bilo več. Pa smo zmagovali patent. Zakaj? Zato, ker smo bili samozavestni. Ko smo recimo dokazali v Ameriki, v Rusiji, na najvišjih nivojih, da je naš pristop drugačen. Ampak to smo dokazali z vrhunsko strokovnostjo in pravnimi argumenti. Bili smo trmasti, samozavestni. Leta 1992 so vsi rekli, da se je Slovenija osamosvojila, so rekli: mi ne bomo hodili v Slovenijo, lahko v Celovec, kjer imajo firme ogromne. Ste majhna država zato ste za nas nepomembni partner.

I: Torej, če vas razujem dajete poudarek na znanju?

R: Na znanju, samozavesti, za uspeh.

I: Torej tudi za preboj regije?

R: Absolutno. Prijetno sem bil presenečen za FINI, da ima takšno gospodarsko podporo. Jaz pričakujem tudi večji odziv od Krke. Toda tukaj bi bilo potrebno videti interes Krke. Saj dajo Krkaši denar, toda kljub temu bi morali doumeti širši družbeni interes. Da se realizira kampus v Novem mestu in da ima Krka tam svoje laboratorije, da bi delala razvoj novih tehnologij. Primer: če bi večje sile dajali v gensko manipulirani bioinženiring, trenutno v Krki ni tega, in če bi v miru pustili 4 doktorje znanosti, da bi delali v kampusu in da jim damo denar, da razvijajo. Delajo in ko pridejo do rezultata so pa lahko kompatibilni, se lahko pogovarjajo z nekom. Moraš imeti kompetentne ljudi, da se lahko kompetentno pogovarjaš, drugače se pa ne moreš. Vedno moraš najti enakost.

Vem tudi to, da je bil poklic doktor zaničevan. To je bilo v Krki prepovedano. Kot lov na čarovnice.

I: Čeprav sedaj se pa zelo usmerjajo v izobraževanje.

R: Absolutno. Sedaj pa samo to. Toda takrat od začetka pa ne.

FOKUSNA SKUPINA/JVR

- **Podjetja (VTP-1), (VTP-2), (VTP-3)**
- **Podporna institucija (PI)**
- **Fakulteta (U)**
- **Izpraševalec (I)**

I: Kako ocenjujete zmožnosti regije za razvojni in inovativni preboj? Kje vidite prednosti, ovire?

PI-1: v preteklosti malo narejenega, preko študij, anket in analiz smo ugotovili, da je treba ta okolja razvijati preko inkubatorja...priložnosti za regijo, podporno in inovativno okolje

VTP-2: sodelovanje s podpornimi institucijami je zgledno, sodelujejo predvsem z večjimi podjetji (Krka) ter tujimi trgi. Sodelovanje z velikimi podjetji jim pomenijo veliko, predvsem nam to pomaga pri prepoznavnosti. Majhno podjetje, do 50 zaposlenih. Podporna okolja ter določeni ukrepi države nudijo pomoč pri financiranju...od kvote, ki je bila namenjena Dolenjski, smo dobili 10%, kar je ogromno. Ne čutimo velikih težav, ki bi jih povzročalo okolje. Povezali smo se s prvo fakulteto na Dolenjskem.

I:....za kakšne oblike sodelovanja gre....

VTP-2: Najprej je bila manjša donacija, pogovarjamo se o sovlaganju v podjetje, ki bi se imenovalo Inštitut za informacijske vede. Namen tega je....mi ponudimo infrastrukturo (ni 100% zasedena), drugo so razvojne naloge, ki jih bodo naredil za nas, tretje je lastna dejavnost...

I:...torej zaenkrat še ne gre za dvosmeren proces prenosa znanja in...

U: podjetje bo vmesni člen, preko podjetja se bodo profesorji lahko vključevali v razvojne naloge, drugi se bodo pa vključevali v znanstveno delo in pedagoške projekte, ki jih bo inštitut izvajal...

I:...koliko pa se mala podjetja, vključena v razvojni center, povezujejo.

PI-1: Regijsko, grozdi tendence so v povečevanju, VTP podjetij kar nekaj.

VTP-1: Mislim, da se v Dolenjsko-belokranjski regiji se kar veliko dogaja. Začelo se je s tem, da smo, prvič, Škofijo dobili pred parimi leti (začetek)- kar je dalo nek pečat mestu oziroma tej regiji, drugič, oblikoval se je ta univerzitetno-raziskovalni center (URS), ki je začel sistematično povezovat obstoječe institucije znanja oziroma zametke teh institucij. Rezultati so že danes tukaj, se pa tudi oblikujejo nove, so še v fazi oblikovanja, in tretjič, pomemben segment je, to kar ste vprašali za mala in srednja podjetja, oblikovanje gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine. Tukaj smo bili tudi izredno inovativni (s spremembo zakona je bila dana možnost, da se oblikujejo tudi regionalna gospodarska združenja) – in na Dolenjskem se je pred dvema letoma oblikovalo prvo tako združenje GZDB, ki daje zelo dobro možnost regionalnega povezovanja podjetij, podjetnikov, družb, velikih, malih in srednjih, prišlo do plodne sinergije med GZDB in URS pri različnih projektih in tudi med tudi med Razvojnim centrom, kjer se na tem lokalno-regionalnem nivoju marsikaj začelo dogajati pri prenosu znanja.

I:.....se pravi to so po vašem glavni akterji, ki...

PI-1+ VTP-1: Ti premiki so se začeli v zadnjih 2-3 letih (po letu 2006)...

I:...čemu to pripisujete?

VTP-1: tudi državna politika se je začela malo spreminjati, je dala večji poudarek regionalnim plejerjem, oblikovanje pokrajin, vse te debate...ne samo debate, nekje se je začelo to tudi konkretno odvijati.

I: Ali menite, da je to povezano tudi s smernicami Lizbonske strategije?

PI-1: ja, je kar, se da notri najti in se čisto identificiramo z določenimi smernicami..če gremo gledat posamezne alineje.

I: Kakšna pa je vaša ocena zmožnosti regije za razvojni in inovativni preboj? Kje vidite prednosti, ovire?

PI-1: Če se vrnem nazaj, če gremo gledat ta trikotnik, vse te akterje, ki so bili omenjeni v okolju....se vse to pravzaprav odraža v enem velikem resolucijskem projektu gospodarskega središča jugovzhodne Slovenije, kjer so povezane tako gospodarske dejavnosti kot univerzitetno raziskovalne inštitucije in pa seveda razvoj fakultet. In tukaj se odraža vsa ta aktivnost te regije in tudi prepoznavnost navzven. In če vežen na lizbonsko strategijo, tudi to je eden tistih vidikov, ki dodajajo...

I:...vzpodbud, ki prihajajo...

VTP-1: pa če lahko dodam še...da je regija znala detektirati katere so tista področja ali panoge, ki so perspektivne za regijo in za njeno globalno uvrstitev...to je sigurno...eno je tehnološko področje recimo avtomobilska industrija, potem farmacija, podeželje...in

potem vse dodatne podporne aktivnosti kot npr informatika....imamo tudi prvo fakulteto. Kritična masa znanja, ali ogromen delodajalec....to potegne zadeve naprej. V tej regiji je kritična masa in naravoslovnih in tehničnih znanosti, zato smo bolj fokusno usmerjeni in vemo kaj želimo.

I: Koliko pa se povezujete z drugimi podjetji oziroma se vključujete v projekte?

VTP-1: Sodelujemo tudi z drugimi podjetji ampak smo bolj usmerjeni v ustanovitev fakultete s programom avtomobilske industrije....zato ker takega programa ni. Prenos znanja je obojestranski do sedaj smo črpali predvsem iz srednješolskih in višješolskih centrov...zdaj dajemo že tudi nazaj določenim podjetjem....naše podjetje je sestavilo seznam kompetenc, ki bi jih moral bodoči inženir imeti (ki bo delal v avtomobilski industriji – na treh straneh)....se pripravlja program....ambicija doseči (ne le regijsko) ampak tudi širše ...program bo pisan na kožo avtomobilski industriji in da se bo znanja vračalo (dvosmeren tok) da ne bo bega znanja...te kadre bi radi ne samo zadržali ampak tudi privabili od drugje. Če že imemo avtomobilsko industrijo, imejmo še pamet (zakaj bi morala pamet biti v Ljubljani, Torinu...)

U: uradne statistike niso tako obetavne, še posebej v beli krajini...ko gradimo akademski zbor, iščemo ljudi s kompetencami v lokalnem okolju,...vključujemo asistente, mnogo teh na strokovnem nivoju...manjka znanstvena nota...inkubatorji in fakultete bodo izobrazili tudi lokalne ljudi..

I: Ali imate stike s predstavniki lokalnih oblasti ter civilne družbe? Ali se tudi ti akterji vključujejo v vaše dejavnosti ali so iz nje izvzeti?

PI-1: Se...

I:....na kakšne načine?

PI-1: Finančno in tudi želijo sodelovat pri vseh teh odločitvah, skupščinah, nadzornih odborih, pravzaprav so tisti akterji, ki izražajo potrebo....se prav čuti, da izražajo...župani to željo da se ohrani kader in da se strokovno izpopolnjuje....vsaj z vidika naše podporne dejavnost, ki jo izvajamo skupaj z njimi

I:...pri podjetjih verjetno manj?

VTP-3: manj, pa še vedno pravzaprav..na enem določenem nivoju. Mi smo pač v dejavnosti informacijskih tehnologij...pred leti smo sodeloval (kot tudi VTP-2) v nekem občinskem svetu za informatiko...na strokovni ravni...vsi skupaj smo želeli informatizirati okolje (4 leta nazaj – takrat tudi več stika z mestno občino NM – zdaj velik del teh stikov prevzame GZDB) – in je prevzela del komunikacij kot center izmenjave mnenj, izkušenj.

VTP-2: Ta hip nimajo sogovornika na mestni občini.

U: dokaj redno z mestno občino, županom,... Mestna Občina je dala vložek v ta prostor (URS, fakulteta)...se vključuje občina...zdaj to sodelovanje lahko dobi dodatne dimenzije...intenzivno evalvirajo možnosti za sodelovanje (poleg financ)

VTP-1: s samo občino ne, več z raznimi centri, pred časom za pripravo prostorskih planov...smo dali feedback...kadri, zavodi so zelo počasni ..ne reagirajo na potrebe trga...danes problem obraten – občina tudi nima vzvodov za vodenje kake posebne kadrovske politike in tudi nima denarja..

I: Kako pa vi ocenjujete potek črpanja sredstev iz Evropskih skladov v okviru gospodarskih središč oz. razvojnih projektov teh središč?

VTP-2: Denar je.

I:...mislim, se tudi črpa ali gre v tem pogledu za podhranjenost?

VTP-2: zdaj...četrto leto smo tudi mi ...subvencije, ugodna obrestna mera...za izobraževanje (prejeli denar 70.000 Eur) 30% seminarsko, 70% na univerzi (fakulteti)...treba se je potruditi, dobro utemeljiti...

VTP-1: Jaz sem zelo kritičen...v vmesnem obdobju (7FP) so bilo zamujena dve do tri leta, niso bili pripravljene razpisi, zbirokratizirani, agenti se ves čas sklicevali na Bruselj kaj vse predpisuje, pa v bistvu ne...Bruselj zelo malo predpisuje, v bistvu sami zakomplicirajo...zdaj v zadnje pol leta je mogoče začutiti pri teh agencijah (TIA, Japti)...da se premika počasi na bolje, da ni več toliko tega birokratiziranja...postaja bolj pomembna tudi vsebina...to je eno, drugo je pa fokus – prej sem rekel da regija ima nek fokus, kje so tisi plejerji...v Sloveniji pa mislim, da tega kompasa ni. Kaj je v Sloveniji tisto kjer bomo tehnološki preboj naredili...a na vseh področjih? Verjetno težko....kje so tiste niše...tega forkusa ni...potem pa delajo razpise za vse na splošno..in tisti, ki zna lepše napisat pa prodat zgodbo, pa nima nobenega podjetniškega ali pa nobene uporabne vrednosti zadaj...da se potem res nekaj razvilo pa tudi proizvajalo tukaj...ni dovolj da ti samo nekaj razviješ potem pa nekdo to fajn trži, ampak da nekaj. Tega fokusa v Sloveniji ni. Pa to. Ves čas se govori, da je prioriteta spodbujanje malih in srednjih podjetij. Ok. Se strinjam, ampak kaj se danes dogaja...so bili zelo ugodni pogoji za mala in srednja podjetja in so se na veliko prijavljala., predvsem za soinvestiranje v opremo, tako in drugačno, ...danes pa se s temi podjetji nič ne dogaja...fokus je bil oprema in ne posel...subvencioniran del +lizing...potem so delali z velikimi podjetji, ki so takšna kot so...in zato imajo danes mnogi težave..za resen tehnološki preboj ni potrebe, da bi morali ločevati mala in srednja podjetja...tudi naša velika podjetja so mikro podjetja v svetovnem merilu...tisti pa, ki bi že lahko dosegli nek preboj in potegnili za sabo neka mala podjetja ali pa dobavitelje kot suporterje..pač ne moremo...če mi nimamo programa kam izvažat, komu izvažat...tudi težko potem kupujemo od koga.

I:...torej menite, da je vloga države v razvoju trga...da ne stori dovolj?

VTP-1: Ne stori dovolj, pa tudi ne fokusira se. Katere so tiste panoge, ki jih je smiselno podpreti...Pipistrel, information technologies, te gazele imajo po 20-30 zaposlenih...kaj ima država od tega? Koliko davka oni plačajo?) to je tisto kar šteje, saj so lahko oni super pa prvi na svetu ampak če Pipistrel proda 20 avionov na leto, al pa 2 instrumenta letno v CERN....pa so svetovna špica...ja so, enkrat pa nikoli več.

I: Ali menite, da je v vaši regiji možna koncentracija kreativnih jeder in kaj bi lahko navedli kot ovire?

VTP-2: Za nas je najbolj pomembno, da nas država pusti pri miru. Vse to kar se je zgodilo se je zgodilo 95% so se ljudje sami organizirali, ne zato ker so dobili državne spodbude, ne zato ker so računali aha tamle je pa evropski denar...na voljo je sicer ogromen denar (13 milijard EUR) ampak to ni tako bistveno...treba je trdo delat in tisto prodajat ...ti fondi lahko nekaj pomagajo...mi bomo dobili 70.000 Eur za izobraževanje...to pomeni, da se bom jaz malo lažje odločil, ko bo kdo rekel jaz bi šel pa študirat ali pa na seminar...ni pa to sploh ne odločilnega pomena...odločilnega pomena je da je okolje odprto, da se da komunicirat in da nas država pusti pri miru..da ni vsake tri mesece nekaj drugače. Da ni sistem tak kot se zмениš ampak so sami operativni postoli...da velajo za vse enako...ne za ene tako druge tako,,

I:...tukaj namigujete na neurejeno zakonodajo...

VTP-2: vsekakor je zdaj bolj kot je bilo. O tem se najbrž strinjamo...Dolenjska je zdaj lepša in bolj urejena kot je bila. (tudi v primerjavi z drugimi regijami)

VTP-1: ja, ko bi nas vsaj pri miru pustili...npr. Ljubljanska univerza je izrazito negativno nastrojena proti oblikovanju nekih novih programov na periferiji...pa ne le to...naj trg pokaže...oni pa nas že v štartu ovirajo pri npr. ustanovitvi fakultete za avtomobilsko

industrijo...že pri fakulteti za informatiko so bile ovire...sistematično nasprotovanje (oviranje) procesa.

U: ocenjuje da je fakulteta ok. Nevarnost, da bi z neko regulativo iz Ljubljane začel jih omejevat ...tipični poskusi s strani štirih slovenskih univerz, ki poskušajo z novimi zakonskimi rešitvami onemogočiti inštitucije, ki so izven teh univerz, da ne morejo izvajati doktoratov, ... s tem jih sistemsko potisnejo v drugo ligo. Glavni argument proti novimi je v bistvu glavni argument proti starim.

VTP-2: Stare in nerelevantne vsebine na Ljubljanski univerzi (pr. elektro) predavajo iste predmete in vsebine kot 20 let nazaj.

PI-1: jaz vidim problem v črpanju evropskih sredstev. Na dnevni bazi. Velike težave...sama Slovenija ne deluje tako kot bi morala, ministrstva so slabo organizirana in zbirokratizirana in sami sebi smo napisal težave, ne Bruselj. To velika ovira. Sama regija je v sredini v povprečju črpanja. Mi delamo na ozaveščenosti, nekateri se tudi bojijo eU denarja..tisti ki črpa, vedno dobi. Regija kot taka ni slaba. Velika ovira je ministrstvo in država. Zdaj se sliši, da se gre v renovacijo operativnih programov ..operativni program to pomeni sinergijo še za eno leto in več...to pomeni, da se je treba z Brusljem usklajevati. Mi smo ravno na tem projektu gospodarskih središč, ki je projekt EU sredstev, da bi pred tem renovacijo operativnih programov probal še dodatna sredstev dobit...moram reči da je več kot 100 mio EUR bi lahko dobili za nek projekt, potem pa ga nek birokrat v Ljubljani. Tako po svoje prilagodi, da se na koncu dobi samo 1 mio. Lahko bi jih pa dobili 20 za en projekt, pa še za drug, tret pa četrt. In na koncu je to slabo črpanje, ne z naše strani ampak s strani ministrstva in to je težava. To je zelo pereča težava. In dejstvo.

VTP-1: zadnjič je bil pri nas na obisku minister za VŠ in tehnologijo....smo mu predlagali...tudi sam je omenil, da razmišlja da bi povezali dve največji agenciji (TIA,

Japti) ker (ena je za mala in srednja, ena pa za vse) da bi to povezal. Mi smo to podprli, ...če ima znanost na eni strani zelo močnega agenta (ARRS), ki praktično vse razpise pelje (mladi razisk, CRP, itn.) bi se tudi v gospodarstvu želeli, da imamo enega agenta...ne pa da moram jaz spremljat 10 mest po raznih ministrstvih, agencijah, službah, kje se bo kdaj kakšen razpis pojavil in vsak – to je pa zdaj še drug problem – vsak hoče neke drugačne obrazce, drugačne pogoje....in tega ni. To nam povzroča težava (spremljanje, prijave,) kritične mase po teh agencijah ni, da bi se ljudje skup vzel in nekaj spremenil.

I:pred časom sem govoril s pristojnimi na TIA, jih prosil za podatke o številu visokotehnoloških podjetij po regijah in mi niso mogli pomagati...ker sploh nimajo podatkov, oziroma imajo zaradi povečane birokracije preveč dela sami s sabo...raziskav sploh ne delajo..

PI-1: glede podatkov po regijah...klicali z agencije, če jim lahko oni pomagajo...ni povratnih informacij iz agencij, na kaj se lahko prijaviš in kdo je lahko uspešen, kakšna so merila..če bi bil povraten pretok, bi lahko bila statistika. Pa je ni. Zdaj moraš ti prosit, pa če slučajno kaj veš...in ni tega vzpostavljenega..smo apelirali, da bi se vzpostavil nek računalniški program, kjer bi se oba vpisovala...ker mi kot razvojni center lahko sicer grem na TPV pa jih vprašam kaj ste prijavi in kako...ampak je njihova dobra volja, da nam povejo, če nam povejo. In v regiji ...na slovenskem merilu to ni vzpostavljeno, kaj šele na nivoju posameznih regij. To ni prav in država bi morala poskrbet za to.

VTP-1: Ja, in če bi bila neka taka informacijska točka nekje...dobro, na kaj smo se mi prijavljali ni pomembno, ne...pomembno pa je, da ko si ti enkrat izbran in dobiš sredstva...potem je pa ta projekt javen do neke mere in seveda bi to moralo biti dostopno tudi za ostale...da se pozanimam o projektih, se povežem, vključim, partnerstvo...tega ni, ali pa iščeš po stranskih poteh (neformalno).

VTP-3: Jaz lahko konkretno povem, da smo lani lažje našli tujega partnerja za določen razpis kot pa slovenskega. Zaradi tega, ker smo lažje dobili informacije, še več....ko smo bili v nekem malo konzorciju organizacij, sem jaz najprej poskušal slovensko ministrstvo kontaktirati (Žiga Turk – minister za razvoj) in tam nisem dobil nič informacij praktično in smo se spet utapljali zgolj v birokratskih stavkih, ki jih ni noben nič razumel in sem enostavno poklical v Veliko Britanijo za isti predmet..lociral institucijo ki je tam za to skrbela, dobil po mejlu odgovor, razjasnitev, in je bilo to to. Kar je konec dneva absurd. Kaže pa morda na prejšnje stanje stvari. Kolikor lahko slišim, se zdaj stvari premikajo nekam drugam v Sloveniji. Tako je pa bilo. Na ta način smo morali funkcionirati.

I:...ovire...na poti izoblikovanja ...še enkrat če povzamemo kdo so glavni aktivni plejerji v regiji?

VTP-3: jaz imam nek svoj pogled na dogajanje v regiji. Dejstvo je, da imamo tukaj na Dolenjskem dve panogi farmacijo in avtomobilsko industrijo. Okoli teh dveh podjetij je en kup drugih podjetij in organizacij, ki delajo za te dve podjetji..to je na en način priložnost (kot v primeru T-media) ker ti da pristop, možnost nekega mednarodnega sodelovanja, ki ga drugače ne bi mogli dobiti na tak način (npr. mednarodni projekt, ogromno znanja se dobi). To je glavna priložnost, ker je en ogromen partner, ki okoli sebe grozdi neko znanje itn. še večja priložnost pa je, da se to znanje potem plasira na evropski trg. To je pa potem tista priložnost, ki jo je treba vnovčit. Znanje, ki pride po tej poti. Po drugi strani pa v tem prostoru lahko opazimo tudi podjetja, ki se na ta način uspravajo. Ker so vezana na eno barko in potem odvisna od nje ali od trenutne situacije. To se mi zdi pomemben moment, ki ga je potrebno upoštevati v tem okolju, to, da se nekaj gremo v končni fazi. Drugo je pa to, da se v zadnjih letih res čuti nek svež veter. V določenih zadevah prej nismo imeli sogovornika, je bilo treba v LJ...zdaj imamo fakulteto URS tečejo informacijo, izmenjava, bazen, regija, premiki kažejo, da se dogaja, bistvo pa je še vedno v inovacijah v inovativnosti. To, da se nekdo upa. Na nek način, kot je bilo

rečeno, pustite nas pri miru, pa bo vse ok. Trg mora biti na koncu dneva odločilen in pokazat...ubiti slabe ideje in naj zmagajo boljše.

I:...kaj je pomembnejše za inovativno okolje: skupina kreativnih, nekonvencionalnih ljudi ali bližina inštitutov oz. akademskega okolja?

VTP-3: ne vem. Ne bi tako ločil da bi rekel da je eno pomembnejše od drugega. Gre za splet nekih okoliščin.

VTP-2: eno brez drugega ne gre. Saj tudi Krka ali pa TPV, Revoz ne morejo obstajati brez svojega grozda. To je pač naravna simbioza...ni možno, da bi obstajali brez majhnih, srednjih podjetij ali obrtnikov. Zanimiv pojav je recimo, da edina dejavnost na Dolenjskem, kjer je pa res neomejena količina naravnih virov, tj. pohištvena industrija...da je tako rekoč propadla je pa zrastle precej malih podjetij in obrtnikov...se pravi ni nekaj kar bi izumrlo ali izgorelo, samo zaradi pomanjkanja dobrih idej je omejeno...tam kjer bi morali vlagati v znaje, niso, so mogoče samo v stroje...so pač ti ljudje ki so tam bili so šli tako ali drugače realizirati svojo vizijo in so inovativni pri tem.

VTP-1: To je škoda, da je ta lesna industrija tako razpadla kot je...mala podjetja...sicer lahko pridejo do nekega posla v Rusiji ampak kako češ ti s svojimi 20-30 ljudmi izpeljati vse to, ker je kup ene administracije, kup ovir...da ti na takem oddaljenem trgu pa res prodreš z eno veliko količino...(tak trg zahteva veliko količino, če ne prideš cenovno skozi). Še ena razlika je, ...farmacevtska industrija...v Sloveniji imamo srečo, da z rahlim zamikom spremljamo, kaj se na svetovnem trgu dogaja v high-techu in potem ta bolj poberemo. Saj Krka tudi na podoben način deluje. So našli svojo priložnost v generikah...kljub vsemu rabijo kar močan razvoj...avtomobilska industrija (malo drugače) ...tuj kapital...sestavljavnica...nimajo lastnega razvoja....ni pameti za lasten razvoj....pubuda kot razvojni dobavitelji en do dva ranga nižje...lahko imamo izvrstne dobavitelje za posamezne dele...mi kot TPV nimamo prepoznavnega brand-name

produkta, ampak se naši produkti pojavljajo v drugih večjih svetovnih znamkah...in smo tako v stiku s svetovno špico..v Sloveniji je uspeh že to, če slediš lahko svetovnim trendom...mi to spremljamo, sledimo in prenašamo v nižji cenovni razred.

U: Potencial tega obdobja je, ne samo v teh velikih centrih finančne moči, ampak v tem, da se pojavi nek krog ljudi, ki je motiviran, odprt, in nekako na krepi povezave in temelji na zaupanju. Predvsem bi izpostavil ljudi, ki smo tukaj in pa GZDB, Škofija, URS. Ključne točke v teh povezavah so osebnostno pozitivne...to pomeni, da se tolerira napake, tudi kakšne počasnejše realizacije in da se ne zapira vase ...in če bi taka skupina ljudi bila nadgrajena z nekim zelo ambicioznim vodstvom občine, mislim, da bi to lahko hitrost razvoja zelo pospešilo.

I:...se pravi v oblikovanje gospodarskega razvojnega jedra...

U: ...torej konkretno, če bi župan bil ambicioznejši...

PI-1: ja, lokalna skupnost bi morala nastopiti kot povezovalec...nek pozitiven akter v regiji..

U: razvoj bi bil bistveno hitrejši...

I:...če vas prav razumem, so zaenkrat povezave med temo pomembnimi plejerji bolj neformalne...

U+VTP-2: tudi formalne, mi smo v navezi z URS-jem, pa šolskim centrom...

VTP-1: prvo je neformalno...če se ljudje med sabo nočejo, ne morejo ne znajo pogovarjat, potem tudi formalni dogovori niso možni. To razumevanje mora biti obojestransko. Formalizacija pa de neko težo. Na občinskem nivoju bi morala

novomeška občina igrati močnejšo vlogo regijskega povezovalca, ker mislim, da je le Novo mesto središče te regije in bi morale imeti močnejšo oz. bolj odločno držo. Ne samo župan, ampak tudi cela občinska uprava. Jaz tega enostavno roko na srce ne čutim. Nisem bil še nikoli tam na občini

PI-1: Naša regija ima veliko priložnosti, je gospodarsko močna ima zelo močno mrežo teh drugih zavodov, organizacij in podjetij...mogoče res manjka le še tole krovno povezovanje preko lokalnih skupnosti...ampak je, se trudi tudi v tem smislu....tu imamo mi možnost.

I:...kaj se pa dogaja na tem področju...

PI-1: lokalna skupnost se trudi....ovire so finančna sredstva...

VTP-1: dejstvo...finančna situacija ni rožnata...idejo za nove akcije ti ne morejo vzeti

VTP-2: denarja je dovolj in je dobro porazdeljen...tisti, ki znajo do njega priti, ga imajo. Če ne vemo kam gremo, je vsak cilj dober. Če nimamo ambicij, pač...jaz osebno sem izredno nezadovoljen s tem kar se dogaja v mestu (Novem mestu)...res...predvsem zato, ker ne vidim, da se kaj spreminja...ni mobilizacije...da vsi skupaj kaj naredijo....se bojim, da bomo čakali na nove volitve

I:...primerjava z ostalimi regijami...

PI-1: kar se tiče razvoja v smeri kreativnih jeder vsekakor..

VTP-1: glede kreativnih jeder...smo v regiji malo zamudili ta vlak, ko so nekateri npr. (tehnopolis, Celje) so zelo počrpalikrasne stavbe...zdaj prazno...brez osnove in

baze...so pa bili učinkoviti pri črpanju sredstev...meli so pravega župana in to je to, je znal počrpat....mi pa se pogovarjamo o vsebinah, kar je bolj pomembno...dolgoročno..

I: Kako pa vidite svojo regijo v bližnji prihodnosti?

VTP-2: Če bi bil jaz župan bi zbral ljudi, ki znajo vplivat in bi jih prepričal, da naj vplivajo. ...(podjetje) objavila 240 mio eur dobička..kam bo ta denar šel? Saj je tukaj nastal..Če bi imeli program na občini bi šel ta denar lahko naravnost na Glavni trg. In noben se ni tega spomnil....vsak bi lahko prispeval mnogo več kot prispeva...ta prostor je glede na gospodarski potencial ki ga ima...katastrofa po urejenosti ...popolnoma neurejene spremljajoče dejavnosti...občinska uprava...imamo strašansko nesorazmerje kakovosti cestnega dela gospodarstva in pa tistih, ki so ...države...če ima upravna enota sposobnega direktorja, je to lahko pošlihtano...

VTP-1: mogoče so se ta veliki plejerji ukvarjali predvsem s svojim biznisom in ta biznis je na Dolenjskem neposredno usmerjen v izvoz. Tle se niso ukvarjali niti z Ljubljano niti z Brusljem ampak delali svoj biznis...največji izvozniki ravno v tej regiji....drugi so se bolj fokusiral na Ljubljano ...in saj vidte...še zdaj nimamo avtoceste...in jaz upam, da bomo začeli tudi z razvojem tretje razvojne osi (proti Beli krajini) ...bomo morali bolj skupaj stopit (lokalni plejerji) in oblikovat sčasoma eno močno osebnost, ki bo tudi zatopala to v obliki župana ali mestno občino...napram Ljubljani, ker tam se deli denar

PI-1: treba je sinhronizirano in kontinuirano popeljat vse akterje naprej....

I:...hvala lepa za sodelovanje.